

PIRMA DALIS.
JOATAMAS IŠ NIEKUR

1

Pavakarys kaip tik virto į vakarą, o šlapdriba virto į sniegą. Seno miesto ūkanose blyksėjo linksmų praeivių veidai ir džiugiai gaudė keistas festivalis ar šventė. Šviesų instaliacijos, spindinčios šlapdriboje, sklido po miesto centrą ir tyliai skambanti, beveik spengianti muzika labai tiko makabriškam miestiečių šokiui. Jie nežinojo, kad šoka, tik, visaip krypuodami rankomis aikštėje ar kirsdami gatvę, slidinėjo ant šlapio ledo parke ir stengėsi išsilaikyti nepargriuvę. Jie nenutuokė, kad ta muzika skamba jų šokiui, keisčiausių šviesų, lengvo rūko ir šlapdribos specialiųjų efektų fone. Tai buvo nuostabus šokis su neįtikėtinais tikrais vaidmenimis, susikaupusiais artistais bei didingomis miesto architektūros dekoracijomis. Ar šį miestą šimtmečius kūrė ir statė tik šiam šokiui? Jaučiausi priblokštas to vaizdo didybės ir reginio išskirtinumo: juk jis skirtas tik man! Aš ir esu tas vienintelis žiūrovas, stebintis tą pasirodymą. Įdomu, kokiam teatre esu ir kas to spektaklio režisierius?

Kiek laiko čia stoviu? Ir kaip čia atsidūriau? Žinau, kad esu kažkokioje kelionėje, prasingoje ir svarbioje, visa savo esybe suvokiu, jog turiu kažką suprasti, tik ką? Ir kažkodėl

neprisimenu, kad būčiau buvęs kur nors kitur... *Negi tiesiog staiga atsiradau pasaulyje ir iš karto čia? Nesąmonė...*

Akys užkliuvo už judesio miesto scenoje: įvairiaspalvėse šviesose tviskantis šlapias ledas netikėtai tapo žabangais jaunai porelei, skubančiai pereiti aikštę. Čiuožtelėjęs ir neišlaikęs pusiausvyros vaikiną dribo ant žemės, nusitempdamas kartu ir savo jaunutę draugę. Tai įvyko akimirksniu, kiek toliau, tiesiai man prieš akis – puikus atlikimas ir režisūra!

Prajuokau, nes mačiau, kad jaunuoliai nesusižeidė, tik gerokai išsigando ir kėlėsi, purtydamiesi šlapią sniegą. Juokas pakibo taip ir nenuskardėjęs. *Ką aš čia veikiu?* Atsakymas atėjo bematant: stebiu miesto gyvenimo spektaklį, tik niekaip negaliu suprasti ir prisiminti, kaip čia atsidūriau... *Koks čia miestas? Kokia valstybė ir kokie laikai?* Paskutinis klausimas pasirodė daugiau nei keistas: *aš nežinau, kokie dabar laikai??* Atidžiai pastebėjęs, kaip per slidžią perėją lėtai, bet neįtikėtinai tiksliai ir sukauptai žengdamas kiekvieną žingsnį, prakaušėjo senukas, vėl apsidairiau aplinkui. *Tai kur esu? Ir kaip čia atsiradau?* Vaikai čiauška suprantama kalba, bet aplinka nepažįstama. Tai kažkoks senas, didingas, senų medžių paunksnėje paskendęs senamiestis su gilia istorija. Iš pirmo žvilgsnio tai pakankamai turtingas, bet šiaurietiškas miestas, gal sostinė. *Esu atvykėlis ar čia gyvenu? Koks dabar mėnuo? Gilus ruduo ar ankstyvas pavasaris?* Šiurpas perbėgo per kūną, supratęs, kad neprisimenu savo vardo. Staiga

tai pasirodė taip juokinga! – *Kas gali nežinoti savo vardo?* Bet juokas taip ir pakibo ore, suvokus, kad nežinau ne tik vardo: neprisimenu, nei kiek man metų, nei kuo užsiimu, nei kaip čia atsidūriau... *Mane mausto! O kaip žmonės atsiduria pasaulyje? Jie gimsta!* Tai suvokiau su šypsena, tik niekaip negalėjau suprasti: kodėl?

Slidinėjančių praeivių šokio piruetai vėl patraukė žvilgsnį. *O kodėl ant plikledžio nešoku aš? Todėl, kad esu žiūrovas ar kad mano šokis baigėsi?* Tylios, bet baugios muzikos gaudesys trukdė susikaupti ir aptikti šios akimirkos savastį. Nuotaika bjuro, nes galvoje kaupėsi klausimai. Pradėjo skaudėti galvą ir apėmė jausmas, kad tereikia prisiminti vienintelį dalyką ir gausiu visus atsakymus. *Prisimink, prisimink, prisimink!* – Galvoje aidėjo vienintelis žodis. Tik ką turiu prisiminti ir kaip tai padaryti?

– Atsiprašau, kelinti dabar metai? – impulsyviai paklausiau alkūne netyčia mane užkliudžiusio vaikino. Šis atsisuko ir juokdamasis pasakė:

– Tikiuosi, senoli, kad tau ne paskutiniai. – Stebėjau nutolstantį jaunuolį, nesuprasdamas, kodėl jis taip pasakė. Pažvelgiau į savo delnus be pirštinių, pasukiojau. *Rankos kaip rankos... Ir visai jos ne senos. Kažin kodėl jis mane pavadino senoliu? Matyt, pajuokavo ar norėjo pasipuikuoti savo jaunyste.*

– Sakykite, kokiame mieste esame? – paklausiau dviejų ateinančių apyjaunių moterų.

– *Sorry, but we do not understand, we are tourists,* – praidamos šiltai atsakė šios kita, bet suprantama kalba. Pajutau, kad pradėjo gelti širdį, ir pasiglosčiau krūtinę. Tada supratau, kad šąla pėdos, apsidairiau ir bejėgiškai mostelėjęs rankomis pajudėjau. Aš vėl kelionėje, tik labai jau ji paslaptina... Ėjau lėtai, kaip tas senukas, sukauptai tiksliai statydamas kojas lediniu šaligatviu, o galvoje rikiavosi virtinė klausimų. *Ar aš gyvas? – tai negi miręs klampoju per šlapdribą? Gal aš sapnuoju?* Prisimenu, kad esu sapnavęs tokių sapnų, kurie buvo ryškesni už gyvenimą... *Pala pala, juk sapnai nebūna spalvoti.* Stabtelėjau ir apsidairiau aplinkui – spalvų nedaug: snygiu virstanti šlapdriba, rūke ir žibintų šviesoje telkšanti baltai pilkšva gatvė, bet šviesų instaliacijos mirgėjo įvairiomis spalvomis, o žmonių rūbai irgi spalvoti. Gal man taip tik atrodo?

– Ar tas šalikas raudonas? – ūmiai paklausiau merginos, sugriebęs jai už atsilaisvinusio šaliko.

– Kažkoks nesveikas! – riktelėjo mergina, timptelėjusi atgal šaliko galą.

– Atsiprašau, – sumišęs pasakiau, – tik norėjau sužinoti, ar nesapnuoju, ir paklausti, kokie dabar laikai?

– Blogi dabar laikai! – burbtelėjo pro šalį skubantis vyras. – Girtuokliai viešoje vietoje kabinėjasi prie merginų!

Kirtau perėja gatvę ir kėblinau siaura gatvele aukštyn. Žmonių buvo daug, jie slampinėjo po šlapdribą ir nekreipė į mane dėmesio.

– Kas čia vyksta? – ėtariai susiraukiau ir ėtempiau smegenis. – Gal mane primušė ar apnuodijo? Kodėl aš nieko neprisimenu? Gal sergu kokia nepagydoma liga? Bet juk jaučiuosi gerai...

Priekyje pamačiau gerai apšviestą vitriną, prie kurios vyko dar vienas šviesų ir muzikos performansas. Ten būriavosi žmonės, o kitoje gatvės pusėje, skersgatvio prieblandoje, stovėjo siluetas su gobtuvu ant galvos ir žvelgė į mane. Negalėjau išžiūrėti jo veido, bet visa savo esybe jutau, jog jis mane stebi. Praeinant pro šalį jis tarstelėjo beprasmius žodžius:

– Tik Tak... Pranešimas... Tik Tak... – Nejučia pagaugais nuėjo visas kūnas. – *Mane seka? Gal aš šnipas?* Karštligiškai apsidairiau aplinkui, prasibroviau pro būrelį performanso gerbėjų, skubiai klampodamas per šlapią, sutryptą žliugę pravėriau kažkokios kavinės duris ir įsmukau vidun. Ten kvėpėjo bandelėmis ir buvo šilta. Pamatęs tolėliau laisvą staliuką prisėdau ir dirstelėjau į duris – regis, siluetas neatsekė paskui. Tada pasitrynčiau delnais smilkinius ir užsidengiau veidą. *Kas nors turi man paaiškinti, kas čia vyksta, kas nors turi pasakyti šių nesąmonių priežastį!* Nuo staiga užplūdusios šilumos ir nerimo kakta išrasojo prakaitu. *Pabandykime viską lėtai nuo pradžių: ką atsimenu?*

Esu žmogus... vyras... keliauju... Daugiau nieko. Ar taip gali būti?? Šeima, vardas, tautybė, profesija, svajonės... Ar įmanoma, kad jų neturiu? Tai iš kur tada atsiradau? Ir tie

žmonės prie staliukų taip keistai apsirengę. Gal kišenėse turiu ką nors, kas bent kiek apšviestų šitą proto šlapdribę? Pasiraušiau po kišenės, jos buvo tuščios. Beviltiškai bandžiau nors ką nors prisiminti, ėmė apmaudas ir niršulys. Atkakliai tikrinau kišenę po kišenės, o jos vis tiek buvo tuščios. Staiga suvokiau, kad tai nesvarbu. Užsimerkiau. Kairiau kvepėjo kava, dvelktelėjo pro šalį einančios merginos kvepalų aromatas, iš už nugaros pakvipo čiobrelių arbata. Vienas pojūtis – uoslė – veikia nepriekaištingai. Atsimerkiau ir apžvelgiau kavinę. Tolumoje, ant tualetų durų, kabėjo užrašas stambiu šriftu: „Kaina 1 euras. Kavinės lankytojams nemokamai.“ – Regos pojūtis irgi neblogas. Paliečiau pirštais išrasojusią kaktą, ji buvo vėsi, o uždėjęs ranką ant šalimais prie sienos įtaisyto šildytuvo akimirksniu supratau – jis maždaug 50 laipsnių šilumos. Įsiklausiau į pokalbį prie kito staliuko, ten ponas dėstė architektūros subtilybes mergaičiukei su akinukais, matyt, savo studentei. *Kokie dar yra pojūčiai? Uoslė, rega, klausa, lytėjimas, skonis.* Staiga pajutau nenumaldomą alkį. Čia taip kvepia maistu! Noriu valgyti! Dirstelėjau dar kartą į užrašą ant tualetų durų, – šioje šalyje mokama eurai, bet mano kišenės tuščios. Lengvai nusipurčiau ir pamėginau sugrupuoti mintis: pirmas klausimas: kas aš toks? – kitas: kodėl aš toks? Ar kas nors tai žino? Ir kodėl ramybės neduoda dar viena mintis: **REIKIA PRISIMINTI SVARBIAUSIA!** O kas yra svarbiausia? Dabar svarbiausia, jog esu čia, kur šilta, bet yra kažkas svarbesnio, tik kas?

– Labas vakaras, ko nors norėsite? – paklausė besišypsanti padavėja.

– Taip... – kvailokai numykiau, žvelgdamas jai į akis. – Norėčiau sužinoti: kas yra svarbiausia?

– Turime firminį patiekalą, – nė nemirktelėjusi atsakė padavėja.

– Ką?? – negalėjau patikėti atsakymo bukumu, bet stengdamasis neišsiduoti paklausiau vėl:

– O kelinti dabar metai?

– Gaminame jį jau trejus metus, – paslaugiai išpyškino mergina. – Norėsite?

– Aš noriu gerti, – atsakiau nusivylęs ir sučiaupiau lūpas. *Ji gal puskvailė?*

– Gerai, atnešiu ir stalo vandens, – pasakė padavėja ir nurūko perduoti neužsakyto užsakymo. Atsigrėžiau į kaimyną su barzdele prie gretimo staliuko, vilkintį keistu juodu apdaru, ir pamėginau dar kartą:

– Atleiskite, kad trukdau keistu klausimu, bet gal pasakytumėte, koks dabar mėnuo ir kelinti metai? – paklausiau jausdamas gėdą ir nepaaiškinamą nerimą.

– Jau vasario pradžia, 2022, o kodėl klausiate? – su atlaidžia šypsena atsakė ir paklausė vyriškis.

– Na... sunku paaiškinti, bet gal galėtumėte pasakyti: jūs tuo tikras?

– Ką? – šiek tiek sutrikęs nusišypsojo vyriškis ir pakėlė antakius.

– Na, ar jūs tikrinote, kad metai būtent šie?

– Ar aš tikrinau metus? Jūs tikras pokštininkas, – nusi-juokė kaimynas, bet man tai nepasirodė juokinga.

– Atleiskite, bet man tai tikrai svarbu, ir, kad sykį jau įvardijote metus, gal galėtumėte pasakyti, nuo ko jie pradėti skaičiuoti? – Pašnekovas akivaizdžiai mūsų pašnekėsį priėmė kaip žaidimą ir pagalvojęs atsakė:

– Įprastai žmonija metus pradeda skaičiuoti nuo kokio nors labai svarbaus įvykio, o mūsų atveju – nuo Kristaus gimimo. – Žvelgiau į jį tuščiomis, nieko nesuprantančiomis akimis ir nejučia paklausiau:

– Atsiprašau, o kas yra Kristus? – pašnekovo akys sustingo ir pasidarė panašios į mano.

– Kas yra Kristus? Kristus yra Dievo, mūsų pasaulio kūrėjo, vienatinis sūnus, mūsų Viešpats.

– Dievo sūnus? Hmm... atleiskite, aš tikriausiai kažką praleidau, o kas yra Dievas? – Vyriškis suglumęs pasikasė barzdelę ir atsikrenkštęs niurgzliai paklausė:

– Jūs rimtai? Ar jūs tyčia mane trikdote tokiais klausimais kavinėje? Čia tokia jūsų ironija? Manote galįs pasisma-ginti, nes esu kunigas?

– Kunigas? – norėjau pasitikslinti, ką tai reiškia, bet užsičiaupiau matydamas irzlumo šešėlį, užslinkusį ant kaimyno veido; tad nosisukdamas ir baigdamas pokalbį taikiai paklausiau: – Bet dabar tikrai 2022?

– Taip dabar 2022 Kristaus gimimo metai, – ir tai taręs nusigręžė.

Maniau, kad tai padės. Jeigu sužinosiu, kelinti dabar metai, prisiminsiu ir visa kita ar bent esminius dalykus, bet tai tik dar labiau mane supainiojo. *Kokios čia pinklės? Kas jiems negerai? Neprisimenu net savo vardo, o jis irzta, kad nežinau kitų vardų! Tai kokio svarbumo turėjo būti tas Kristus, kad nuo jo gimimo tūkstančiais skaičiuojami metai? Gal tai sužinojus viskas taptų kiek aiškiau?* Vėl atsisukau į kaimyną ir švelniai prakalbau:

– Atleiskite, kad jus suerzinau, aš nenorėjau, bet man dabar tikrai labai sunkus ir keistas metas. Ar galiu jūsų dar kai ko paklausti? – Atsigręžęs kaimynas atlyžo ir linktelėjo galva.

– Gal galite pasakyti: kas yra svarbiausia? – Vyriškis ilgai žvelgė į mane tiriamu žvilgsniu ir, matyt, nutaręs, kad tikrai nesišaipau, atsakė:

– Svarbiausia gyvenime yra Dievas ir meilė.

– Ar tai svarbiau, nei atsiminti savo vardą?

– Tai svarbiausia pasaulyje.

– Abu? Ir Dievas, ir meilė? – Kaimynas net prisimerkė žvelgdamas į mane.

– Abu, nors, tiesą sakant, Dievas ir yra meilė. – Klausiausi nudelbęs akis ir po nemenkos pauzės prisiverčiau jas pakelti ir paklausti:

– Dar kartą prašau atleisti, bet gal žinote ar numanote, kas turėtų atsitikti žmogui, kad jis nežinotų ar neprisimintų

to Dievo vardo? Kad jis nė nenutuoktų, jog šis egzistuoja? – Kunigas keletą sekundžių pamąstęs nusišypsojo:

– Tai neįmanoma. Jūs kalbate bendrai, apie sąmoningą žmogų kaip jūs, kuris kalba, bendrauja ir yra čia ir dabar?

– Taip.

– Manau, kad tai iš tiesų neįmanoma, nors, tiesą sakant, tokį klausimą išgirdau pirmą kartą... Hmm... įdomus požiūris.

Padavėja atnešė vandens ir firminį kepsnį. Godžiai gėriau ir valgiau įstrigęs savo „čia ir dabar“ pasaulyje, neturėdamas nė menkiausio supratimo, kas buvo vakar, ir juo labiau kas bus rytoj. Kai baigiau, praeidama padavėja paklausė:

– Mokėsite grynaisiais ar kortele?

– Bet aš neturiu kortelės, man niekas jos nedavė, – pasakiau ir su siaubu pamaniau: – *Kas yra gryniesi? Auksas? Negi jie moka už maistą auksu? Nieko nesuprantu...* Dirstelėjau į tviskantį žiedą ant dešinėsios rankos piršto, nusimoviau ir atkišau padavėjai.

– Čia grynas auksas. Imkite. Užteks už kepsnį? – paklausiau kvailai šypsodamasis, padavėja pradėjo isteriškai juoktis, o kaimynas nuo gretimo staliuko atsisuko ir įsiterpė:

– Aš sumokėsiu už poną, priskaičiuokite jo maistą man, jis šiandien labai savotiškai juokauja, – tada išsitraukė kažkokią knygutę, įbruko man į rankas ir paklausė:

– Sakote, kad nežinote, kurie dabar metai, o skaityti bent mokate?

– Kaina 1 euras, kavinės lankytojams nemokama, – pasakiau ir parodžiau į tualetą duris. Kunigas dirstelėjo į užrašą, tada pažvelgė į mane.

– Jums viskas gerai?

– Gerai, tik neprisimenu nieko, išskyrus čia ir dabar.

– O ką prisimenate?

– Esu žmogus, vyras, „grynieji“ nėra auksas, o Kristus yra Dievo, mūsų pasaulio kūrėjo, sūnus, mūsų Viešpats. Nuo jo gimimo skaičiuojami metai ir šiandien vasario pradžia, 2022 mūsų Viešpaties gimimo metai. O kas čia per knygelė? – paklausiau norėdamas nukreipti į šalį tą apklausą ir kunigas, pažvelgęs į knygą mano rankose, paskui į mane, atsakė:

– Tai Naujasis Testamentas.

– Testamentas tai palikimas?

– Tiesa.

– Kieno? – Kunigas žvelgė į mane keistai, kaip į vaiką.

– Mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus. Šioje knygoje Dievo žodis.

– Jūs duodate man jo palikimą? – Kunigas skvarbiai pažvelgė man į akis ir ramiai paklausė:

– Jums tikrai viskas gerai? Kur nakvosite? Ar turite namus? – Susimąščiau. *Ar aš turiu namus?*

– Nežinau. O čia visi turi savo namus? – paklausiau dairydami aplinkui. Kunigas žvelgė į mane nesuvokiamu žvilgsniu, tada palietė petį ir paklausė:

– Ar galiu jus palydėti į Dievo namus? Ten gal rasime jums laikiną nakvynę.

– Dievas čia turi savo namus? – paklausiau nustebęs ir susidomėjęs. Vyriškis pažvelgė į mane, bet nieko neatsakė. Tada sumokėjo už savo ir mano vakarienę, ir mes patraukėme laukan. Gatvėje snigo ir šalo, buvo balta, o iš burnos veržėsi garai.

– O čia visada po šlapdribos pradeda snigti? – paklausiau bendrakeleivio, stebėdamas į ištiestus delnus krintančias snaiges. – Ši šalis šiaurėje?

Bendrakeleivis žingsniavo greta ir švelniai atsakė:

– Taip, ši šalis šiaurėje, vasarį sninga dažnai, – o tada atsainiai šypsodamasis paklausė: – Beje, kurie dabar metai? – Atsisukęs nusišypsojau ir aš.

– 2022 mūsų Viešpaties Kristaus gimimo metai, o mes keliaujame į Dievo namus. Tai aš pamenu – jūs man pasakėte.

2

Dievo namuose buvo šalta, tikriausiai šiuo metu jis išvykęs. Sėdėjau ant kėdės ankštame kambarėlyje, kurio storų sienų neįstengė išildyti birbiantis šildytuvai. Prie sienos stovėjo man skirta sena lova, pro mažytį langelį pleveno miesto šviesa, šalia lovos degė stalinė lempa. Kunigas stovėjo tarpduryje